

frantsuzkykh klavesynistiv [Evolution of piano art in the 17th–18th centuries in the works of French harpsichordists]. Naukovyi chasopys natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.P. Drahomanova, 9(14), 95–101. Retrieved from <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/5777>

8. Giovino, J. (2002). Sets as a model for timbral objects. Mikropolyphonie, 4. Retrieved from <http://farben.latrobe.edu.au/mikropol/volume4/vol4-1.html>

9. Landowska, W. (1964). On music. Collected by Denise Restou. New York.

10. Floros, F. (1996). Gyorgy Ligeti: Jenseits von Avantgarde und Postmoderne. Wien: Verl. Lafite.

11. McAdams, St., & Gordano, B. The perception of musical timbre. S. Hallam, I. Cross & M. Thaut (Eds.), The Oxford handbook of music psychology (pp. 72–80) London: Oxford University Press.

12. Schneider, H. (2016). Comment situer le Concert champêtre? L. Kayas & H. Lacombe (Eds.), Du langage au style: Singularités de Francis Poulenc (pp. 203–222). Paris: Societe francaise de musicologie.

Larisa Valeryivna Hontova, PhD in Pedagogy, Associate Professor of the Department of Music History and Theory, Dnipro Academy of Music, Dnipro, Ukraine, dnepirlara@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-5895-9036>

«Blooming Lilies» or Beautiful fantasies of artistic style

The series “Sound Image of Musical Instrument in the 20th Century” article highlights the topical issue of timbre as one of the fundamental parameters of musical expressiveness, as evidenced by a large amount of art studies. The concept of the sound image of a musical instrument in contemporary culture is examined, which emphasizes the structural components of timbre, the interdependence of the natural timbre of the instrument, and the stylistic context, which allows it to acquire new meaningful features. The problem of the renewed perception of musical timbre is linked to new timbre combinations, expanded playing techniques, and composers’ individual artistic decisions. The focus is on the harpsichord and its traditional “baroque” status, which is determined by its role in Baroque music due to its solo and ensemble functions and compliance with aesthetic principles of other styles, including rococo and classicism. Using the example of harpsichord miniatures by F. Couperin, the culmination of French Baroque, the possibilities of the harpsichord for creating unique sound imagery are highlighted, demonstrating the textural qualities of music related to that time. The interpretation of the qualities of this instrument in 20th-century music is illustrated by the “Village Concerto” by F. Poulenc, which presented listeners with a unique French spirit and, according to the composer, was primarily associated with the famous school of French harpsichordists. Two works by D. Ligeti, created for harpsichord, represent the harpsichord in another dimension, mainly through the demonstration of sonoristic sound flow, where the timbre of the instrument is brought to the forefront of perception and the virtuoso combination of layers of Hungarian folklore and elements of rococo stylistics gives the harpsichord an unexpected sound. The article includes statements by Wanda Landowska regarding the possibilities of the harpsichord. It provides an example of artistic interpretation of the external appearance of the instrument by Marc Chagall, who painted the inside of the lid of a copy of an 18th-century French harpsichord created by American harpsichord maker William Dowd.

The article can be useful for teachers of art disciplines to create an overview of contemporary instrumental culture, which actively develops the expressive possibilities of instruments in the context of polylogue with the styles of the past.

Keywords: sound image of instrument, timbre, harpsichord, artistic style, suite, concert.

Стаття надійшла до редакції 15.01.2024 р.

DOI [https://doi.org/10.32405/2308-8885-2024-1\(111\)-7-12](https://doi.org/10.32405/2308-8885-2024-1(111)-7-12)

УДК 378.4.016:[615.85:78](4)

Руфіна Олегівна Добровольська,

доктор філософії (PhD), старший викладач кафедри вокально-хорової підготовки, теорії та методики музичної освіти імені Віталія Газінського Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна, rufina.dobrovolska@vspu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0002-1414-8861>

Ганна Олегівна Білозерська,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри вокально-хорової підготовки, теорії та методики музичної освіти імені Віталія Газінського Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна, anna_belozerskaya@email.ua, <https://orcid.org/0000-0002-4626-6205>

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МУЗИЧНИХ ТЕРАПЕВТІВ В УНІВЕРСИТЕТАХ ЄС ТА США

У статті розкрито окремі теоретичні підходи до моделювання професійної підготовки музичних терапевтів у Європі та Сполучених Штатах Америки, які можуть включати різні варіанти практичної роботи та теоретичного навчання студентів, такі як супервізія, практика в клінічному середовищі, музична імпровізація та музичний аналіз.

Наголошено, що модель професійної підготовки є важливою складовою навчання музичних терапевтів, допомагає забезпечити якість та ефективність освітнього процесу, підготувати фахівців з потрібними компетенціями та навичками для успішної роботи в цій галузі.

Ключові слова: музична терапія, професійна підготовка музичних терапевтів, модель професійної підготовки, фахові компетенції, університети ЄС і США.

Аналіз та розуміння методологічних підходів до підготовки фахівців музичної терапії в різних країнах світу є важливим з кількох причин. Різні країни можуть мати різні традиції та підходи до музики та терапії. Так, в одній країні більш розвинені традиційні методи, тоді як в іншій – переважають більш

сучасні. Порівняння різних методологій допоможе виявити найбільш ефективні підходи та методи, які можуть бути використані фахівцями в майбутньому. Також дослідження методології підготовки фахівців з музичної терапії в країнах Європейського Союзу та Сполучених Штатах Америки допоможе усвідомити міжнародні стандарти

та виробити рекомендації для цього напрямку в Україні, виявити проблеми та перешкоди, які можуть виникнути в різних культурних та соціальних контекстах. Це важливо для забезпечення більш ефективної підготовки фахівців та впровадження музичної терапії як професії, так і окремого, нового напрямку клінічної терапії.

Дослідження теми в наукових джерелах.

Проблемами становлення і розвитку музичної терапії як елемента арттерапії, результатами впливу мистецтва на психіку людини займаються відомі українські науковці: Н. Вареник [1], В. Галишин [2], О. Львов [6–7], Н. Жабко [7].

Вітчизняні вчені В. Гриньова, Г. Побережна Т. Строгаль та ін. вважають музикотерапію одним із найефективніших засобів корекційно-розвивального впливу на особистість і збереження психічного здоров'я [3; 8; 10]. Зазначимо, що ефективність дії музичної терапії на емоційний та інтелектуальний розвиток людини залежить від її музичних здібностей, активності психічних процесів та зв'язку з психо-емоційно-моторною природою музики. Як зазначає С. Ковальова, музичну терапію налаштовано на розвиток здатності до міжособистісної комунікації, побудови емоційного, позитивного, комунікативного середовища, на стабілізацію нервово-психічного стану людини, нормалізацію функціонального стану фахівця, активізацію когнітивних процесів та рефлексивних механізмів [4]. Сучасні досягнення вітчизняних вчених С. Ковальової та О. Плаксіної у галузі музикотерапії довели, що емоційний вплив музичного мистецтва на інтелектуальний, психологічний і фізіологічний стан людини сприяє розвитку особистісних якостей людини [5; 9].

У сучасних дослідженнях музичної терапії вчені різною мірою роблять більший акцент на музиці та музичних процесах. Дослідники в своїх наукових працях прагнуть більш глибокого розуміння дихотомії «засоби – ціль», яка лежить в основі проблем використання музичної терапії (К. Aigen [13], R. Garred [16], C. Lee [21], R. Rolvsjord [22], B. Stige [27]).

Науковці М. Möckel, L. Röcker, T. Störk, J. Vollert, O. Danne, H. Eichstädt, R. Müller,

H. Hochrein, H. Fukui, K. Toyoshima намагаються визначити механізми впливу музики на мозок та з'ясувати механізми дії музики на клітинному рівні, дослідити функції музичної терапії в соціокультурному просторі. Ці вчені серед різноманітності фізіологічних реакцій у відповідь на вплив музикою відзначають кардіоваскулярні, респіраторні, гормональні, ментальні, а також прискорення нейротрансмісії, модуляцію гормональної активності [15; 24].

Мета статті полягає в детальному аналізі методології музичної терапії у вищій освіті Європейського Союзу та Сполучених Штатів Америки, узагальненні педагогічних програм та курсів освіти музичних терапевтів для проєктування моделі професійної підготовки фахівців.

Модель професійної підготовки фахівців мистецького спрямування – це теоретична конструкція, яка відображає основні принципи, структуру та зміст навчального процесу в певній професії. Вона є основою для проєктування і розробки педагогічних програм та курсів, спрямованих на підготовку кваліфікованих фахівців у певній галузі.

Модель професійної підготовки

включає низку **складових**, таких як:

- знання і теоретичні засади професії;
- практичні навички і вміння;
- соціальні компетенції;
- розвиток професійних якостей [17, с. 378].

Модель професійної підготовки може бути розроблена для будь-якої професії, включаючи і музичну терапію. Вона допомагає забезпечити системність, логічність та послідовність навчального процесу, а також розробити індивідуальні підходи до кожного студента.

Дослідження підтверджують необхідність знань з різних наукових дисциплін у професійній підготовці музичних терапевтів. Наприклад, дослідження Ю. Ве вказують на те, що музичні терапевти повинні мати глибокі знання з музики, психології, медицини, педагогіки та соціальної роботи, щоб ефективно працювати з різними клієнтами [29, с. 89]. Дослідження Б. Мартін та колег також вказують на те, що музичні тера-

певти повинні мати розуміння не тільки музичних технік та інструментів, а й психологічних та медичних аспектів їх використання у процесі терапії [18].

Дослідження М. Хенслі та колег підкреслюють важливість знань з психології та поведінки особистості, щоб розуміти потреби та реакції клієнтів, а також знань з культурної антропології, ефективно працювати з клієнтами з різних культурних та етнічних груп. Знання з медицини та фармакології також є важливими, оскільки допомагають музичному терапевтові розуміти фізіологічні та медичні аспекти здоров'я своїх клієнтів [19, с. 97].

Отже, знання з різних дисциплін є необхідними для ефективної роботи музичного терапевта з клієнтами, допомагають розуміти їхні потреби та реакції, використовувати відповідні способи дії.

Дослідження підтверджують, що знання з психології та медицини є необхідними для музичних терапевтів. Наприклад, у своїй статті С. Рассел зазначає, що музичні терапевти повинні мати розуміння основних психологічних принципів та теорій, таких як теорія особистісного розвитку, теорії взаємодії, теорії взаємодії груп, теорії стереотипів та багато інших. Він також зауважує, що музичні терапевти повинні розумітися в медичних питаннях, знати базові медичні процедури, такі як ведення медичних записів та етика в роботі з клієнтами [26, с. 105]. Фахівці, які мають такі знання та навички, більш успішно працюють з клієнтами та досягають кращих результатів. Так, у дослідженні М. Варт показано, що музична терапія, проведена кваліфікованими музичними терапевтами з психологічною та медичною освітою, дала кращі результати порівняно з терапією, яка була проведена некваліфікованими спеціалістами [28, с. 788].

Підготовка музичних терапевтів у Європі та США має відмінності та спільні ознаки. Нижче наведено загальний огляд основних тенденцій підготовки музичних терапевтів у цих регіонах.

У США програми підготовки музичних терапевтів містять теоретичні та практичні заняття з музики, психології та медицини. Майже всі програми му-

зичної терапії вимагають проходження стажування в клінічному середовищі, щоб набуті практичних навичок роботи з пацієнтами. У США існує Національна асоціація музичних терапевтів (National Association for Music Therapy), яка забезпечує регулювання та сертифікацію професії музичного терапевта.

У США музичних терапевтів готують у закладах вищої освіти, таких як університети, коледжі та інші освітні установи, що мають акредитацію Національної асоціації музичної терапії та Ради з акредитації музичних терапій. Деякі з цих закладів: Berklee College of Music (Boston, MA), Lesley University (Cambridge, MA), Temple University (Philadelphia, PA), Indiana University-Purdue University Indianapolis (Indianapolis, IN), The University of Kansas (Lawrence, KS), University of Miami (Coral Gables, FL), Colorado State University (Fort Collins, CO), Molloy College (Rockville Centre, NY), Loyola University New Orleans (New Orleans, LA), Augsburg University (Minneapolis, MN).

Ці заклади пропонують бакалаврські та магістерські програми з музичної терапії, які готують майбутніх фахівців до практичної роботи з клієнтами та до виконання різноманітних завдань у сфері музичної терапії. Багато з цих програм включають практичні заняття та стажування, що дозволяє студентам отримати практичний досвід у музичній терапії під керівництвом досвідчених фахівців. Також національні конференції та семінари пропонують додаткову освіту для музичних терапевтів, щоб отримувати додаткові знання та навички для роботи з різними групами клієнтів та в різних сферах діяльності.

В Європі програми підготовки музичних терапевтів включають теоретичні та практичні заняття з музики, психології та медицини, але можуть також включати інші дисципліни, такі як танець і театр. У Європі існує Координаційний комітет європейських асоціацій музичної терапії (Coordination Committee of the European Music Therapy Associations), який координує роботу між різними національними асоціаціями музичної терапії. Одним з основних організаторів підготовки музикотерапевтів в Європі є Європейська

федерація музичної терапії (European Music Therapy Confederation, EMTC), яка об'єднує національні організації музичної терапії в різних країнах Європи. Підготовка музикотерапевтів в Європі зазвичай базується на вищій освіті рівня бакалавр в галузі мистецтва або психології, а також на практичних заняттях з музичної терапії та психоаналізу. Більшість програм музичної терапії в Європі вимагає стажування в клінічному середовищі, але тривалість та інтенсивність стажування можуть різнитися в залежності від країни. Курси можуть включати практику з музичної терапії, яка проводиться під наглядом досвідчених музикотерапевтів, а також теоретичні заняття з психології та медицини, спеціальні семінари та тренінги [23].

У ЄС та США існують різні програми з музичної терапії, де особлива увага приділяється вивченню музичної теорії. Наприклад, в програма магістра з музичної терапії у Лімфордському університеті в Ірландії включає такі курси, як «Теорія музичної терапії», «Теорія музики та аналіз», «Розвиток музичної терапії», «Музичні технології», «Музика для здоров'я та добробуту». Також у цій програмі музичні терапевти навчаються грати на музичних інструментах і використовувати їх у своїй роботі [30].

У США, зокрема Нью-Йоркський університет, пропонує бакалаврську програму з музичної терапії, яка включає курси: «Музична теорія та гармонія», «Ритмічна терапія», «Клінічна імпровізація», «Музикальна форма та аналіз», «Основи композиції та аранжування». У цій програмі студенти отримують знання з музичної теорії, а також умінь застосовувати їх у своїй практиці.

Іншим прикладом є програма магістра з музичної терапії в Університеті Леслі в США, яка містить курси з музичної теорії, аналізу та композиції, а також практичні курси з гри на інструментах та вокалу. У цій програмі студенти також мають можливість вибрати курси зі спеціалізації у галузях, таких як музикальна терапія для дітей з особливими потребами.

У США багато університетів і коледжів пропонують програми з музичної терапії з особливим акцентом на

вивченні музичної теорії. Наприклад, в Berklee College of Music в Бостоні, Массачусетс, програма музичної терапії складається з курсів, що охоплюють музичну теорію та композицію, техніки викладання музики, культурологію, клінічну та діагностичну практику, а також психологію та фізіологію [30].

У багатьох країнах Європи існують національні асоціації музичної терапії, які забезпечують сертифікацію та регулювання професії музичного терапевта. Загалом, як в США, так і в Європі підготовка зазвичай передбачає глибоку теоретичну базу та практичну складову з метою підготовки кваліфікованих музикотерапевтів, які можуть надавати професійну допомогу людям через музику.

У США супервізія є обов'язковою складовою для отримання сертифікації в музичній терапії. Наприклад, Американська асоціація музичної терапії (AMTA) вимагає від своїх членів проходження регулярної супервізії. У процесі супервізії музичний терапевт може отримати поради щодо розвитку своєї професійної практики, дізнатися про нові техніки та методики музичної терапії, а також отримати підтримку та взаємодію з іншими музичними терапевтами [30].

У Європі супервізія також є важливою складовою підготовки музичних терапевтів. Наприклад, в Німеччині, Нідерландах та Швеції супервізія є обов'язковою для терапевтів, щоб зберігати свою ліцензію та продовжувати свою професійну практику. У Великобританії супервізія також є важливою складовою процесу сертифікації в музичній терапії.

Музичний терапевт базує свою роботу на теоретичних засадах, що описують взаємодію музики та людини в процесі терапії. Основними теоретичними підходами є *гештальт-терапія*, *психоаналітична теорія*, *теорія розвитку*, *теорія гармонії та музична естетика*.

Гештальт-терапія є формою психотерапії, яка була розроблена у 1950-х роках. Вона базується на гештальт-психології, яка висуває гіпотезу про те, що людина сприймає світ як цілісну систему (гештальт) і спрямовує свої дії на досягнення цілісності.

Гештальт-терапія зосереджується на тому, щоб допомогти клієнту зрозуміти його власні потреби та емоції, зокрема ті, які він може не усвідомлювати з допомогою саморефлексії. Головним її інструментом є робота з тут і зараз (тобто з тим, що відбувається у клієнта в даний момент). Гештальт-терапія використовує різні техніки, включаючи експерименти, рольові ігри та метафори, щоб допомогти клієнту зрозуміти свої внутрішні процеси та побудувати більш здорові відносини зі своїм середовищем [12, с. 112].

Хоча безпосередньої доказової бази щодо ефективності використання гештальт-терапії в музичній терапії недостатньо, але застосування принципів гештальту в практиці може сприяти розвитку інтегративного підходу до лікування, який орієнтований на забезпечення повноцінної підтримки людини в усіх аспектах її життя.

Існують програми музичної терапії, в яких музичні терапевти можуть більше фокусуватись на психотерапії та ментальному здоров'ї. Наприклад, університет Берклі в Бостоні пропонує програму «Музика для суспільних змін», яка надає можливості для професійних музикантів здобути практичні знання та навички, необхідні для роботи в галузі музичної терапії та соціальної роботи [25]. Університет Нью-Йорка також має програму музичної терапії для професійних музикантів, яка дозволяє їм здобути освіту, щоб застосовувати музику для покращення здоров'я та добробуту своїх пацієнтів [23].

Психоаналіз – це терапевтичний підхід, який базується на вивченні підсвідомих і непрямих факторів, які впливають на поведінку та емоційний стан людини. Основні принципи психоаналізу були розроблені засновником цього напрямку – Зигмундом Фрейдом.

Психоаналітичні принципи можуть бути використані в музичній терапії для розв'язання психічних проблем, розуміння власної особистості та здійснення психологічного зростання. Основний сенс полягає в тому, щоб дозволити пацієнту виразити свої емоції та ставлення через музику, пісні та інші музичні елементи, та допомогти розкрити їх значення та підтексти. На-

приклад, під час сеансу музичного терапевта можуть бути використані різні музичні інструменти або композиції, які сприяють відчуттю комфорту та релаксації. Це допоможе пацієнту відкритися та почати висловлювати свої думки та емоції, що можуть бути пов'язані з його психічними проблемами.

Крім того, музичний терапевт може використовувати психоаналітичні принципи для допомоги пацієнту зрозуміти свої поведінкові та емоційні реакції на різні ситуації та події, конфлікти, страхи, травми та інші психічні проблеми.

Відповідно, за допомогою музичної терапії та психоаналітичних принципів пацієнти можуть зрозуміти свої емоції та прагнення, отримати можливість для розвитку особистісних якостей, розуміння себе та інших людей, зниження стресу та покращення загального самопочуття.

Дослідження щодо ефективності використання психоаналізу в музичній терапії є досить обмежені, оскільки ці дві парадигми зазвичай використовуються окремо одна від одної. Проте, деякі дослідження вказують на потенційну ефективність використання психоаналітичного підходу в музичній терапії. Наприклад, дослідження 2015 року, проведене К. Мосслер та його колегами, показало, що використання психоаналітичного підходу в музичній терапії може допомогти клієнтам з різними психічними розладами виявити та розв'язати конфлікти, які можуть бути затримані у свідомості [25].

Дослідження 2018 року, проведене І. Роджерс та її колегами, вказує на те, що психоаналітичний підхід може бути корисним у музичній терапії для клієнтів з депресивними розладами. У дослідженні було використано методи психоаналізу, такі як асоціації та інтерпретації, для розкриття незадоволених потреб клієнта та виявлення прихованих ресурсів [20].

Професійні якості є дуже важливими для успішного виконання роботи в будь-якій професії, включаючи музичну терапію, дозволяють успішно взаємодіяти з пацієнтами, розвивати ефективні техніки та методи лікування, а також підтримувати високу етичну

культуру в роботі з пацієнтами та іншими професійними колегами.

Музичному терапевту необхідні різноманітні професійні якості, щоб успішно працювати зі своїми клієнтами, зокрема наступні:

1. Емпатія: здатність співпереживати зі своїми клієнтами та відчувати їхні емоції.

2. Комунікабельність: вміння ефективно спілкуватися зі своїми клієнтами та розуміти їхні потреби.

3. Креативність: здатність застосовувати креативні підходи та ідеї для досягнення цілей терапії.

4. Саморозвиток: постійний розвиток своїх знань та професійних навичок, впровадження нових методик музичної терапії.

5. Ефективне планування та відповідальність: здатність планувати свою роботу з клієнтами та враховувати їхні потреби та обмеження.

6. Етичність: дотримання високих стандартів у спілкуванні з клієнтами і колегами.

Норвезьська дослідниця з University of Bergen, R. Rolvsjord використовує ресурсно-орієнтований підхід до музичної терапії в охороні психічного здоров'я. В своєму дослідженні вона дотримується ідеї про те, що музикотерапія покликана не стільки стимулювати сильні сторони клієнта, скільки вирішувати проблеми лікування психології. Представлений науковцем ресурсно-орієнтований підхід, пов'язаний з широким міждисциплінарним теоретичним ландшафтом, що включає філософію розширення можливостей, позитивну психологію та сучасне музикознавство. Міждисциплінарний характер використання музичної терапії висуває особливі вимоги в процесі підготовки фахівців до використання музичної терапії у професійній діяльності. Підхід є контекстуальним і релятивним [22]. Таким чином, він не просто передбачає, що музичний терапевт повинен плекати і розвивати ресурси клієнта, а заохочує взаємну і рівноправну співпрацю, де менше уваги приділяється технікам музичного терапевта. Особлива увага приділяється взаєминам між терапевтом і клієнтом, а також між людиною і суспільством, що ґрунтуються

на цінностях демократичної участі та рівності. Контекстом для досліджень, запропонованих дослідницею, є охорона психічного здоров'я і, зокрема, психотерапевтична робота музичного терапевта в індивідуальних умовах. Тематичні дослідження з музичної терапії ілюструють цей підхід і дають змогу поглянути на терапевтичний процес з різних точок зору: від імені клієнтів, лікарів і фахівців мистецького спрямування, які застосовують музичну терапію у професійній діяльності.

Висновок. Моделювання системи підготовки музичних терапевтів у університетах Європейського Союзу та США передбачає чотири обов'язкові напрямки формування фахівця: *розвиток знань і теоретичні засади професії; розвиток практичних навичок і вмінь; розвиток соціальної компетентності; розвиток професійних якостей.*

Музичний терапевт має мати знання з музикознавства, психології, педагогіки, медицини, а також навички музичної практики та імпровізації. Для успішної практики також важливо мати розвинені комунікаційні навички та вміння працювати в команді з іншими спеціалістами. Соціальна компетентність дозволяє фахівцеві ефективно взаємодіяти з іншими людьми в соціальних ситуаціях, зокрема, в професійній, особистісній та громадській діяльності. Ця здатність включає різноманітні навички та вміння, такі як розвиток емпатії, вміння вислуховувати інших, спілкування з різними людьми в різних ситуаціях, здатність доводити свої ідеї і переконання до інших людей, толерантність до різних поглядів та культур, здатність вирішувати конфлікти та ін. Високий рівень професійних якостей дозволяє музичним терапевтам успішно взаємодіяти з пацієнтами, розвивати ефективні техніки та методи лікування, а також підтримувати високу етичну культуру в роботі з пацієнтами та іншими професійними колегами. Підготовка фахівців музичної терапії можлива тільки за умов послідовного та цілеспрямованого розвитку всіх компонентів, зазначених у цій моделі проектування освітньої програми, ця проблематика є **перспективною для подальших досліджень.**

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Вареник Н. Ці чарівні і небезпечні звуки музики. *Дзеркало тижня*. 2007. №12 (641). С. 22.
2. Газолишин В. Арт-терапія: Мистецтво бачити. Херсон, 2007. 75 с.
3. Гриньова В. Музикотерапія як складова здоров'язбережувальної технології виховання студентської молоді. *Виток педагогічної майстерності*. 2015. Випуск 16. С. 20–27.
4. Ковальова С. В. Музикотерапія як ресурс збереження здоров'я та попередження синдрому «професійного вигорання» в педагогічних працівників. *Народна освіта: електронне фахове видання*. 2018. Вип. 1. С. 15–22.
5. Ковальова С. В. Музикотерапія у збереженні психологічного здоров'я педагогів: теоретичний аспект: *Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції «Світові освітні тренди: створення творчого середовища STEAM-навчання»*. Київ: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2021. 134 с.
6. Львов О. Музикотерапія як напрямки. Історія, розвиток, перспективи, техніки. *Форум психіатрії та психотерапії*. 2019. Т. 12. С. 126–138.
7. Львов О. О., Жабко Н. В. Музична психодрама та музикотерапевтичні розстановки. *Психологія і особистість*. 2018. № 2(14).
8. Побережна Г. І. Музикотерапія як інноваційна технологія особистісного розвитку. *Вища освіта України*. 2010. № 3. С. 87–97.
9. Плаксина О. Ф. Музична терапія як один із засобів оздоровчої рекреації здобувачів вищої освіти. *Інноваційна педагогіка*. Вип. 22. Т. 2. 2020. С. 47–49.
10. Строгаль Т. Ю. Музична терапія в українському освітньому просторі: досвід та перспективи становлення. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 14: Теорія і методика мистецької освіти*. 2017. Вип. 23. С. 7–11.
11. Шанских Г. Музика як засіб корекційної роботи. *Мистецтво в школі*. 2003. № 5. С. 28–31.
12. Ahonen H. The Music in Music Therapy: Psychodynamic Music Therapy in Europe: Clinical Theoretical and Research Approaches. *Canadian Journal of Music Therapy*. 2015. № 21(4). p. 112.
13. Aigen K. Social interaction in jazz: Implications for music therapy. *Nordic Journal of Music Therapy*. 2013. Vol. 22, №2. P. 180–209.
14. Bion W. R. *Learning from Experience*: London: Heinemann Medical Books, 1962. 111 p.
15. Fukui H. & Toyoshima K. Music facilitate the neurogenesis, regeneration and repair of neurons. *Medical hypotheses*, 2008. Vol. 71, №5. 765–769.
16. Garred R. Music as therapy: A dialogical perspective. *Gilsum, NH: Barcelona Publishers*. 2006. 344 p. ISBN 1-891278-40-1.
17. Hanna-Pladdy B., MacKay A. The relation between instrumental musical activity and cognitive aging. *Neuropsychology*. 2011. № 25(3). p. 378.
18. Horne-Thompson A., Grocke D. The effect of music therapy on anxiety in patients who are terminally ill. *Journal of palliative medicine*. 2008. № 11(4). p. 582–590.
19. Hensley M.A., Matthieu M.M. Educational needs assessment for homeless service providers on preventing suicide. *Social work in mental health*. 2011. № 9(2). p. 92–106.
20. Kirschenbaum, H. E., & Henderson, V. L. E. Carl Rogers: Dialogues: Conversations with Martin Buber, Paul Tillich, BF Skinner, Gregory Bateson, Michael Polanyi, Rollo May, and others. Houghton, Mifflin and Company. 1989.
21. Lee C. The Architecture of Aesthetic Music Therapy. *Gilsum N.H: Barcelona*; 2003. 254 p.
22. Rolsjord, R. Resource-oriented music therapy in mental health care. *Gilsum, NH: Barcelona Publishers*, 2010. 282 p.
23. Mandel, S. E., Hanser, S. B., Secic, M., & Davis, B. A. Effects of music therapy on health-related outcomes in cardiac rehabilitation: a randomized controlled trial. *Journal of music therapy*. 2007. Vol. 44. №3. P. 176–197.
24. Möckel, M., Röcker, L., Störk, T., Vollert, J., Danne, O., Eichstädt, H., Müller, R., & Hochrein, H. Immediate physiological responses of healthy volunteers to different types of music: cardiovascular, hormonal and mental changes. *European journal of applied physiology and*

occupational physiology. 1994. Vol. 68, № 6. P. 451–459.

25. Möstler K., Chen X., Heldal T.O., Gold C. Music therapy for people with schizophrenia and schizophrenia-like disorders. *Cochrane Database of Systematic Reviews*. 2011. p.12.
26. Russell, C., Kyle, S. D., & Wearden, A. J. Do evidence based interventions for chronic fatigue syndrome improve sleep? A systematic review and narrative synthesis. *Sleep Medicine Reviews*. 2017. № 33. p. 101–110.
27. Stige B. *Culture-Centered Music Therapy*. Dallas TX; Gilsum NH: Barcelona; 2002. 361 p.
28. Warth, M., Keßler, J., Hillecke, T. K., & Bardenheuer, H. J. Music therapy in palliative care: A randomized controlled trial to evaluate effects on relaxation. *Deutsches Ärzteblatt International*. 2015. № 112(46). p. 788.
29. Yue Wu, MM, MT-BC, The Development of Music Therapy in Mainland China, *Music Therapy Perspectives*, Volume 37, Issue 1, Spring, 2019. p. 84–92.
30. Wigram, T., Pedersen, I. N. & Bonde, L. O. (Eds.). *A Comprehensive Guide to Music Therapy. Theory, Clinical Practice, Research and Training*. London, Jessica Kingsley Publishers, 2002. 384 p.

References:

1. Varenik, N. (2007). Tsi charivni i nebezpechni zvuky muzyky [These magical and dangerous sounds of music]. *Dzerkalo tyzhnia*, 12(641), 22.
2. Hazlyshyn, V. (2007). Art-terapiia: Mystetstvo bachyty [Art therapy: The art of seeing]. *Kherson*.
3. Hrynova, V. (2015). Muzykoterapiia yak skladova zdorov'iazberezhuvalnoi tekhnologii vykhovannia studentskoi molodi [Music therapy as a component of the health-saving technology of education of student youth]. *Vytoky Pedagogichnoi Maisternosti*, 16, 20–27.
4. Kovalova, S. V. (2018). Muzykoterapiia yak resurs zberezhenia zdorovia ta poperedzhennia syndromu «profesiinoho vyhorannia» v pedahohichnykh pratsivnykiv [Music therapy as a resource for preserving health and preventing the syndrome of "professional burnout" in pedagogical workers]. *Narodna Osvita: Elektronne Fakhove Vydannia*, 1, 15–22.
5. Kovalova, S. V. (2021). Muzykoterapiia u zberezhenii psykholohichnoho zdorovia pedahohiv: teoretychnyi aspekt [Music therapy in preserving the psychological health of teachers: theoretical aspect]. *Svitovi osviti trendy: stvorennia tvorchoho seredovyshcha STEAM-navchannia*: Proceedings of International Scientific and Practical Online Conference. Kyiv: Vydavnytstvo NPU im. M.P. Drahomanova.
6. Lvov, O. (2019). Muzykoterapiia yak napriamok. Istoriia, rozvytok, perspektyvy, tekhniki [Music therapy as a direction. History, development, prospects, techniques]. *Forum psykhiatrii ta psykhoterapii*, 12, 126–138.
7. Lvov, O. O., & Zhabko, N. V. (2018). Muzychna psykhdrama ta muzykoterapevtychni rozstanovky [Musical psychodrama and music therapy arrangements]. *Psykhologhiia i osobystist. Naukovyi zhurnal*, 2(14).
8. Poberezhna, H. I. (2010). Muzykoterapiia yak innovatsiina tekhnologhiia osobystisnoho rozvytku [Music therapy as an innovative technology of personal development]. *Vyshcha osvita Ukrainy*, 3, 87–97.
9. Plaksina, O. F. (2020). Muzychna terapiia yak odyn iz zasobiv ozdorovchoi rekreatsii zdobuvachiv vyshchoi osvity [Music therapy as one of the means of health recreation for students of higher education]. *Naukovyi zhurnal «Innovatsiina pedahohika»*, 22(2), 47–49.
10. Strohal, T. Yu. (2017). Muzychna terapiia v ukrainskomu osvithnomu prostori: dosvid ta perspektyvy stanovlennia [Music therapy in the Ukrainian educational space: experience and prospects of development]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Serii 14: Teoriia i metodyka mystetskoi osvity*, 23, 7–11.
11. Shanskykh, H. (2003). Muzyka yak zasib korektsiinnoi roboty [Music as a means of corrective work]. *Mystetstvo v Shkoli*, 5, 28–31.
12. Ahonen, H. (2015). The music in music therapy: psychodynamic music therapy in Europe: Clinical theoretical and research approaches. *Canadian Journal of Music Therapy*, 21(4), 112.
13. Aigen, K. (2013). Social interaction in jazz: Implications for music therapy. *Nordic Journal of Music Therapy*, 22(2), 180–209.

14. Bion, W. R. (1962). *Learning from Experience*. London: Heinemann Medical Books.
15. Fukui, H., & Toyoshima, K. (2008). Music facilitate the neurogenesis, regeneration and repair of neurons. *Medical Hypotheses*, 71(5), 765–769.
16. Garred, R. (2006). *Music as therapy: A dialogical perspective*. Gilsum, NH: Barcelona Publishers.
17. Hanna-Pladdy, B., & MacKay, A. (2011). The relation between instrumental musical activity and cognitive aging. *Neuropsychology*, 25(3), 378.
18. Horne-Thompson, A., & Grocke, D. (2008). The effect of music therapy on anxiety in patients who are terminally ill. *Journal of Palliative Medicine*, 11(4), 582–590.
19. Hensley, M. A., & Matthieu, M. M. (2011). Educational needs assessment for homeless service providers on preventing suicide. *Social Work in Mental Health*, 9(2), 92–106.
20. Kirschenbaum, H. E., & Henderson, V. L. E. (1989). Carl Rogers: Dialogues: Conversations with Martin Buber, Paul Tillich, BF Skinner, Gregory Bateson, Michael Polanyi, Rollo May, and others. Houghton: Mifflin and Company.
21. Lee, C. (2003). The architecture of aesthetic music therapy. Gilsum N.H.: Barcelona.
22. Rolvsjord, R. (2010). *Resource-oriented music therapy in mental health care*. Gilsum, NH: Barcelona Publishers.
23. Mandel, S. E., Hanser, S. B., Secic, M., & Davis, B. A. (2007). Effects of music therapy on health-related outcomes in cardiac rehabilitation: A randomized controlled trial. *Journal of Music Therapy*, 44(3), 176–197.
24. Möckel, M., Röcker, L., Störk, T., Vollert, J., Danne, O., Eichstädt, H., Müller, R., & Hochrein, H. (1994). Immediate physiological responses of healthy volunteers to different types of music: cardiovascular, hormonal and mental changes. *European Journal of Applied Physiology and Occupational Physiology*, 68(6), 451–459.
25. Mössler, K., Chen, X., Heldal, T.O., & Gold, C. (2011). Music therapy for people with schizophrenia and schizophrenia-like disorders. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, 12.
26. Russell, C., Kyle, S. D., & Wearden, A. J. (2017). Do evidence based interventions for chronic fatigue syndrome improve sleep? A systematic review and narrative synthesis. *Sleep Medicine Reviews*, 33, 101–110.
27. Stige B. (2002). *Culture-centered music therapy*. Dallas TX: Gilsum NH: Barcelona.
28. Warth, M., Keßler, J., Hillecke, T. K., & Bardenheuer, H. J. (2015). Music therapy in palliative care: A randomized controlled trial to evaluate effects on relaxation. *Deutsches Ärzteblatt International*, 112(46), 788.
29. Yue, Wu, MM, MT-BC (2019). The development of music therapy in Mainland China. *Music Therapy Perspectives*, 37(1), 84–92.
30. Wigram, T., Pedersen, I. N. & Bonde, L. O. (Eds.). (2002). *A Comprehensive Guide to Music Therapy. Theory, Clinical Practice, Research and Training*. London: Jessica Kingsley Publishers.

Rufina Olehivna Dobrovolska, PhD, Senior Lecturer of the Department of Vocal and Choral Training, Theory and Methods of Music Education named after Vitalii Hazynskyi, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine, rufina.dobrovolska@vspu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0002-1414-8861>

Hanna Bilozerska, candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Vitalii Hazynskyi Chair of Vocal and Choral Training, Theory and Methods of Music Education Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine, anna_bilozerskaya@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-4626-6205>

Modeling of professional training of music therapists in universities of Europe and the USA

The article examines the concept of music therapy, which is one of the oldest applied forms of using art in society and takes on a unique format in the 21st century. The intensive development of music therapy technologies in the socio-cultural space allows us to talk about the prospects of this direction in the framework of solving the main issues of restorative medicine. One of the effective ways to overcome problems in the educational space is using technologies that create comfortable objective and subjective conditions for emotional and psychological self-regulation, ensure the person's emotional stability, prevent the syndrome of "emotional burnout" and is an essential factor in achieving success in education, development and professional activity.

The scientific and methodical literature analysis made it possible to determine music therapy specialists' professional training model. It was also determined that implementing music therapy into the content of modern university education in Europe and the USA is the most effective mechanism for solving these issues because music therapy is the same means of influencing a person, aimed at preserving and restoring his psychological health. The universities of Europe and the USA prepare specialists and students, who can regulate physical, emotional, and psychological states, relieve tension and fatigue, resist stressful situations, and help other members of modern society to use the possibilities of music therapy effectively. The article states that when modeling the professional training of music therapists, it is necessary to adhere to the following system principles: developing theoretical knowledge, social competence, professional qualities, and practical skills and abilities. Using music therapy in the modern university space contributes to solving the identified problems, for which it is necessary to implement: highly qualified training of personnel in music therapy, as well as to introduce educational projects and programs of universities in Europe and the USA into the educational process of Ukraine.

The prospects for developing music therapy are to expand and unify the information space. Interaction between specialists in the artistic direction, doctors, psychologists, and teachers should guarantee success in establishing and recognizing music therapy as a sanogenetic technology on the scale of social society. This will provide new opportunities for the conscious use of sound as the basis of the considered healing method.

The article provides examples of the experience of introducing the profession of music therapist in the universities of Europe and the USA. This will allow a deeper study of the model of professional training of specialists and further prospects for implementing this profession in Ukraine.

Keywords: music therapy, professional training of music therapists, professional training model, professional competences, universities of Europe and the USA.

Стаття надійшла до редакції 24.02.2024 р.

Початок статті «Інтеграція аудіальної театральної комунікації в урок мистецтва» див. на с. 46

Evgenia Valeriivna Myropolska, Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Humanitarian Disciplines of the Kyiv National University of Theater, Film and Television named after I.K. Karpenka-Karyo (hidden), evgeniya.myropolska@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-9570-5641>

Natalia Evgenivna Myropolska, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Chief Researcher of the Laboratory of Aesthetic Education and Art Education of the Institute of Educational Problems of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine, (hidden), evgeniya.myropolska@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-7469-5111>

Integration of audio theatrical communication in the art lesson

The article is a practical accompaniment to the previously published post «Audio theatrical communication: educational aspect» [4, c.41–45]. Using the examples of the newly developed integration of theatrical audio art in a high school lesson, options for creating an atmosphere of artistic communication among students are presented, which adjust to the perception and development of their own value-aesthetic self-determination.

These ways involve listening and the opportunity to participate in the creation of an audio theatrical product based on the material of the study of the art of African, American, Arab-Muslim, Far Eastern and Indian

cultural regions. Creative tasks designed for imitative and interpretive activity of students in the process of individual collective theatrical creativity are proposed.

Theatrical audio art is a relatively new factor in the educational segment of the lesson, which should draw children's attention to perception and the opportunity to carry out the creative process themselves. Therefore, we consider the use of theatrical audio art as an integration of equal among equal types and genres of art, which can motivate students to project onto themselves the main idea embedded in the intonation pattern of characters in dramatic works and create an intellectual-aesthetic aura to fully unite students due to the expansion of the base of pedagogical technologies.

There are, of course, different options for working with audioplay, for example, staging and audio recording of the play on your own by creating a competitive environment for casting for acting roles, sound engineer, music designer, audio premiere advertising agents etc. The teacher, as the organizer of artistic education, should orient the educational strategy in such a way that a person tests himself, seeks his place on the basis of appropriate abilities. In this way, namely, performing, we not only popularize the name of the outstanding playwrights and the performance skills of Ukrainian professionals, but also involve students in independent creativity. (If there are media «savvy» students in the class who understand the problem of sound sampling, then for independent performance of the play, much less

«actors» will be enough than the number of characters in plays).

Before recording, the teacher should focus students' attention on punctuation marks - their use in the text will help to make an audio recording of poems competently and figuratively. But, apart from this, the young actor should also express his personal emotional attitude during reading.

The options presented for the integral use of audio theatrical art in art classes emphasize the fact that students are constantly surrounded by masterpieces of world art. United by focusing on certain national artistic-aesthetic aspects of audio art, the options described provide an opportunity to trace the idea of art as creativity, in which the student can participate.

The next step in the process of approbation of the developed concept of integration of audio theater communication in the educational process is the implementation of similar work in the classroom and extra-auditory work of primary and elementary school students.

Pedagogical development requires an exercise in the use of these ideas in the lessons of literature, language, history, etc.

Keywords: audio theater communication, audio theater, education, integration, cultural regions of the world, high school students.

Стаття надійшла до редакції 24.01.2024 р.